

Dnešní Kainové a Ábelové

Příběh o tom, že Kain zabil svého bratra Ábela, je jeden z mála biblických příběhů, který vešel do širšího povědomí lidí. Řekne-li se o člověku, že má Kainovo znamení, jedná se o člověka s nějakou vinou (jedno jestli domnělou nebo skutečnou) v očích společnosti, která mu nedovoluje začlenit se do společnosti, je stranou společnosti lidí. V samotné Bibli je příběh popsán v šestnácti verších čtvrté kapitoly Genesis. Není dlouhý, ale dává odpovědi na důležité otázky. My se zaměříme na čtyři z nich. Na oběť, na to, proč Kain zabil svého bratra, na to proč Bůh zabránil Kainovu zabití a na Kainův postoj k celé situaci. Možná potom zjistíme, jaké je základní a nejdůležitější rozdělení lidí.

Oběť Kaina a Ábela

Bible uvádí, že oběti Bohu začali přinášet již první Adamovi synové.

„Ábel se stal pastýřem ovcí, ale Kain se stal rolníkem. Po nějakém čase se stalo, že Kain přinesl z plodů země obětní dar Hospodinu. I Ábel obětoval, avšak on přinesl z prvorozených svého stáda a z nich ty tučné části. A Hospodin shlédl na Ábela a na jeho obětní dar, ale na Kaina a na jeho obětní dar neshlédl.“ (1Mojžíšova 4:2-5)

Možná v tom někdo hledá a myslí si, že i vidí něco mystického, ale může to být mnohem prostší. Zajímavé je, že první oběť nepřinesl přímo Adam, otec Kaina a Ábela. Možná se Kain a Ábel pokusili naklonit si Boha obětí proto, aby jim byl umožněn přístup do zahrady a tím i ke stromu života. Určitě neobětovali, jen aby Bohu poděkovali za úrodu. Od přijetí oběti Bohem očekávali víc než jen to. To je zřejmé z Kainovi reakce na to, že Bůh jeho oběť nepřijal. Zajímavé je, že oba bratři vykonali oběť sami za sebe. Neudělali oběť jednu společnou. Tím, že Bůh Ábelovu oběť přijal, určil oběť jako vhodnou formu projevu vztahu k němu. Lidé o Bohu věděli, Ani vrah Kain nepopíral jeho existenci a chtěl nejprve získat jeho přízeň. Je dobré si uvědomit, jak se podařilo Božímu odpůrci a jeho potomstvu, z myslí mnoha nejen lidí Boha vymazat, ale zmanipulovat i mysl nejednoho křesťana i Žida.

Proč Kain zabil Ábela?

Přijetím oběti mladšího z obou bratrů a odmítnutím Kainovy oběti nám Bůh sděluje, že jeho kritéria pro hodnocení člověka jsou odlišné od našich představ. Prvorozený Kain si možná myslel, že mu v Božích očích zaručuje

prvorozenství přednost nebo výhodu před Ábelem. Kain očividně očekával od přijetí jeho oběti Bohem, něco velmi důležitého. Byl prvorozený a když Bůh přijal jen oběť jeho mladšího bratra mohl se cítit i velmi uražen, a nepřijal Boží varování před tím, aby se nenechal ovládnout hněvem. Pokoru vůči Bohu neprojevil. Možná se mylili oba dva, pokud si mysleli, že svou obětí získají na Bohu možnost návratu do zahrady a ke stromu života. Víme, že všichni zhřešili, i když jinak než Adam se svou ženou, jak píše o tisíce let později apoštol Pavel:

„Proto jako skrze jednoho člověka vešel do světa hřích a skrze hřích smrt, tak se také smrt rozšířila na všechny lidi, protože všichni zhřešili. Do Zákona hřích byl ve světě, ale nezapočítává se, když není Zákon. Přesto smrt vládla od Adama až po Mojžíše i nad těmi, kdo nezhrěšili podobným přestoupením jako Adam; ... Vždyť ten, kdo zemřel, je zproštěn hříchu.“ (Římanům 5:12-14; 6:7)

Ať už byly důvody pro jejich obětování jakékoliv, museli od jejich přijetí hodně očekávat, nebo naopak mohli jejich nepřijetím hodně ztratit. Alespoň si to mohli myslet. Kain vzplanul velkým hněvem. Bůh ho vzápětí varuje:

„Hospodin Kainovi řekl: Proč jsi vzplanul hněvem a proč tvoje tvář opadla? Cožpak nebudeš pozdvižen, budeš-li jednat správně? A jestli nebudeš jednat správně, ve dveřích číhá hřích. Dychtí po tobě, ale ty nad ním máš vládnout.“ (1Mojžíšova 4:62,7)

Pro Kaina bylo neúnosné, k že Bůh přijal oběť jeho mladšího bratra Ábela a jeho oběť nepřijal. Raději svého bratra zabil, Proč to udělal, zmiňují apoštolské dopisy:

„Vírou přinesl Ábel Bohu lepší oběť než Kain. Skrze ni se mu dostalo svědectví, že je spravedlivý, když Bůh vydával svědectví při jeho darech, a skrze tu víru ještě mluví, i když zemřel.“ (Židům 11:4)

„Ne jako Kain, který byl ze Zlého a zabil svého bratra. A proč ho zabil? Protože jeho vlastní skutky byly zlé, kdežto skutky jeho bratra byly spravedlivé.“ (1Janův 3:12)

V čem byly Kainovy skutky horší než Ábelovy? To se nepoznalo hned. Ne proto, že Kain byl rolník a Ábel byl pastýř ovcí. Z textu Židům 11:4 vyplývá, že Ábel měl víru, kterou Kain neměl. Bratři se lišili v nejzákladnější věci. Ve vztahu k Bohu. Kain spoléhal na sebe, Ábel se spoléhal na Boha. I když měl Kain k Bohu respekt, jinak by mu neobětoval plody své namáhavé práce, jeho úmysly a postoj k Bohu se lišil od úmyslů a postoje Ábela. Proto byly jeho skutky v Božích očích zlé i když tak na první pohled nevypadaly.

Proč Bůh nedopustil, aby Kaina někdo zabil?

Jistě tě při čtení čtvrté kapitoly Genesis napadlo, proč Bůh nepotrestal Ábelovu vraždu podle zásady oko, za oko, zub za zub? Protože nebyl zákon, podle něhož by mohl být Kain potrestán. Jediným vládcem, soudcem azákonem lidí byl Bůh a ten rozhodl, že potrestá Kaina tak, aby mu dal šanci k sebenápravě¹. Lidé tehdy ještě neměli nad sebou jiné soudce než Boha. Nebylo by správné, aby někdo z lidí bral spravedlnost do vlastních rukou. To se změnilo definitivně až po potopě, když se vlády nad lidmi ujal Nimrod.

Boží rozhodnutí potrestat Kaina jinak než usmrcením, ukazuje, že Boží spravedlnost je jiná, než spravedlnost, kterou prosazuje jeho odpůrce. Lidstvo bylo teprve na začátku svého vývoje a sporné otázky, které vznesl Boží odpůrce a do jehož sporu s Bohem zatáhl i lidstvo, vyžadovaly mnohem více času na spravedlivé vyřešení. Zde je na místě připomenout Zjevení 4. kapitoly, v níž je popsán proces svatořečení (posvěcování Božího jména) odehrávající se v nebi. Čtyři bytosti, posuzující Boží vládu, volají dnem i nocí:

„Svatý, svatý, svatý Pán, Bůh Všemohoucí, ten, který byl a který jest a který přichází.“ (Zjevení 4:8)

Ano, Boží vláda a tím i jeho jméno jsou posuzované v celém průběhu času od minulosti (*ten, který byl*), v přítomnosti (*a který jest*), i pro budoucnost (*a který přichází*). proto se křesťané modlí *„Otče náš, který jsi v nebesích, buď posvěceno tvé jméno.“* (Matouš 6:9). Proto Bůh nepotrestal Kaina smrtí, ale jiným, dostatečně přísným trestem. Zvolil v dané situaci spravedlivější řešení, vzhledem k tomu, že ještě neplatil žádný psaný závazný zákon, podle něhož by mohl být Kain trestán jinak.

Kain je první potomek (semeno) hada

„Hospodin řekl Kainovi: Kde je tvůj bratr Ábel? On odpověděl: Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra? Hospodin řekl: Cos to udělal? Slyš, krev tvého bratra ke mně křičí ze země! „

¹ Je špatně zabít Ábela, ale ani Kaina nesmi nikdo zabít. Bude mít zvláštní znamení ochrany. A tak je Hospodin oporou i pro ty, co si myslí jako Kain, že jim snad ani nikdy nemůže být odpuštěno.

Tohle zní až neuvěřitelně. Kdo by se odvážil lhát Bohu? A přesto Kain Bohu lže. Připomeňme si v té souvislosti, co řekl Bůh hadovi v zahradě, když had obelstil ženu, a nalákal ji, aby pojedla ze zapovězeného stromu.

„A Hospodin Bůh řekl hadovi: ... A položím nepřátelství mezi tebe a ženu a mezi símě tvé a símě její; ono tobě rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“
(1Mojžíšova 3:15)

Zde máme odpověď na otázku, zda byl Kain prvním semenem (potomkem) hada. Jednoznačně byl. Proto mohl Ježíš říct:

„Vy jste z otce Dábla a chcete činit žádosti svého otce. On byl vrah od počátku a nestál v pravdě, protože v něm pravda není. Když mluví lež, mluví ze svého vlastního, protože je lhář a otec lži.“ (Jan 8:44)

Kain je prvním člověkem o němž víme, že lhal a dokonce Bohu. Pro potomstvo hada, stejně jako pro Kaina je lhaní stejně přirozené jako pro jejich otce Dábla. Podle Ježíšových slov mají potomci hada (Dábla) stejné vlastnosti jako on a chtějí činit jeho žádosti.

Kain nemá svědomí a lituje jen sám sebe

„A nyní budeš proklet a vyvržen ze země, která otevřela svá ústa, aby ze tvé ruky přijala krev tvého bratra. Když budeš obdělávat zemi, již ti nevydá svou sílu. Budeš na zemi bezdomovcem a tulákem. Kain Hospodinu odpověděl: Můj trest je větší, než se dá unést. Hle, dnes jsi mne vyhnal z povrchu země a před tvou tvář se budu muset ukrývat. Budu na zemi bezdomovcem a tulákem a každý, kdo mě najde, mne bude moci zabít.“
(1Mojžíšova 4:9-14)

Ani známka lítosti nad vraždou, kterou spáchal. Dalším poznávacím znamením, společné potomkům hada (Dábla) je nepřítomnost svědomí. Kain je úplně názorným příkladem lidí s vlastnostmi svého otce, božského odpůrce, jak o nich mluvil Ježíš.

Kain a jeho potomci porušují stále více Boží řád

„Kain odešel od Hospodina a pobýval v zemi Nódu na východ od Edenu. I poznal Kain svou ženu, ta otěhotněla a porodila Henocha. Pak stavěl město a nazval jméno toho města podle jména svého syna Henocha. Henochovi se narodil Írad, Írad zplodil Mechújáela, Mechújáel zplodil Metúšáela, Metúšáel zplodil Lámecha. Lámech si vzal dvě ženy. Jméno jedné bylo Áda a jméno druhé Sila. Áda porodila Jábala, který se stal otcem těch, kdo bydlí ve stanu a chovají dobytek. Jeho bratr se jmenoval Júbal. Ten se stal otcem všech hrajících na lyru a flétnu. A Sila, ta také porodila: Túbal-kaina,

kováře všech bronzových a železných nástrojů. Túbal-kainova sestra byla Naama. I řekl Lámech svým ženám: Ádo a Silo, slyšte můj hlas! Ženy Lámechovy, naslouchejte mé řeči! Neboť jsem zabil muže za svou modřinu, chlapce za svůj šrám. Jestliže Kain bude pomstěn sedminásobně, Lámech sedmdesátisedminásobně.“ (1Mojžíšova 4:16-24)

Kain odešel od Hospodina (Jehovy, JHVH, Jahveho), zplodil potomka a postavil město. Jako by chtěl Bohu ukázat, že nebude bezdomovcem a tulákem. Jeden z jeho potomků, Lámech si asi jako první muž vzal dvě ženy, v rozporu s původním ustanoveným Božím řádem. A také zabil jiného člověka, kvůli zranění, které mu ten člověk způsobil. Kainova rodová linie se vydala cestou nezávislosti na Bohu a Lámech se také asi poprvé staví do role soudce, která mu nepatřila a vynáší vlastní soud, kterým se chce chránit před trestem za vraždu.

Dnešní Kainové a Ábelové

Shrneme-li všechno, co jsme se dověděli o Kainovi jeho potomstvu, o jejich vlastnostech a činech vidíme, že se nápadně podobají všemu, co můžeme pozorovat i v současnosti. Můžeme proto sestavit celkem přesný obraz potomků hada, později zvaného též: „*veliký drak, ten dávný had, nazývaný Dábel a Satan, který svádí celý obydlený svět*“ (Zjevení 12:9)

Semeno (potomci) hada jsou lháři, vrazi bez svědomí, ničitelé země, falešní, svévolní, nebojící se Boha, mající zvrácené myšlení bez soucitu, jsou stále drzejší a bezohlednější. Mluví o nich Ježíš v podobenství o pšenici a plevelu (Matouš 13. kapitola). Nazývá je plevelem a syny toho Zlého. Ježíš také v podobenstvích popisuje, jak bude probíhat vývoj, než pšenice dozraje a přijde žeň. Vše bude probíhat přirozeně a Bůh chce nechat spolu žít růst Boží syny i syny toho Zlého, až do žně.

Výsledkem působení takových lidí je stále více horšící se stav společnosti, o němž píše apoštol Pavel Timoteovi:

„Toto však věz, že v posledních dnech nastanou těžké časy. Lidé budou sobečtí, chtějí peníze, chlubití, domýšliví, rouhaví, rodičů neposlušní, nevděční, nesvatí, bezcitní, nesmířliví, pomlouvační, nevázaní, hrubí, nepřátelští k dobrému, zrádní, lehkomyšní, nadutí, milující rozkoš spíše než milující Boha.“ (2Timoteovi 3:1-4)

Jan v dopise píše ještě o jednom podstatném rozdílu mezi syny Božími a Dáblými.

„Podle toho se poznají děti Boží a děti Dáblů: žádný, kdo nečiní spravedlnost a kdo nemiluje svého bratra, není z Boha.“ (1Jana 3:10)

Kain zabil svého bratra Ábela, protože jeho vlastní skutky a vztah k Bohu byl zlý. O Ábelovi Jan v prvním dopise svědčí, že byl mužem víry. Proto k nám mluví dodnes, i když je mrtvý. Ábel věřil Bohu a proto, i když byl zabit, bude opět žít (Matouš 23:35). Dnešní Ábelové jsou spravedliví z víry jako byl on a i kdyby zemřeli, budou opět žít. Ábel je pro nás ten, kdo je (bude) ospravedlněn z víry. Ježíš i Jan nás učí rozlišovat mezi dětmi Božími a Dáblivými podle toho, jestli mají lásku (Jan 13:35; 1Jana 3:10).

Adamovi a Evě se po nějaké době narodil třetí syn, kterému dali jméno Šét (v BKR - Set). I tomu se narodil syn (Enoš) a „tehdy se začalo vzývat jméno Hospodinovo“² (v. 26). Zjednodušeně se dá říci, že se lidstvo rozdělilo do dvou skupin, podle vlastností charakterizující potomstvo hada nebo potomstvo ženy. Kainovi potomci se stali se symbolem vzdoru vůči Bohu. Z rodové linie potomků Šétových se narodili i Enoš a Noe, kteří nejen toužili po smíření se svým Stvořitelem, ale šli příkladem i pro druhé.

Závěr

Ukázali jsme si, že v příběhu Kaina a Ábela můžeme najít mnoho poučení, které nám může pomoci rozlišovat mezi lidmi a také sami sebe zařadit, kam patříme. Přesto, že příběh Kaina a Ábela je z úplného počátku lidských dějin, odkrývá nám prapříčiny i jeden ze základních principů lidského vývoje až do současnosti. Zároveň nás povzbuzuje, abychom nebyli jako Kain, ale abychom žili vírou jako Ábel a mnoho dalších lidí víry od Ábela až dodnes. Pak budeme žít navždy.

2 Hospodin je náhradní titul za Boží jméno v hebrejštině se píše יהוה. Jde o tzv. Tetragramoton JHVH. Výslovnost Božího jména v hebrejštině není přesně známá, ale někteří křesťané používají náhradní výslovnost ve své rodné řeči. Například Jehova, Jahve, Jehowah.